

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U100890

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-10-2023

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шашенков Дмитро Михайлович

2. Dmitro Shashenkov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Екстремальна та кризова психологія

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: 053 - Психологія

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба

Код за ЄДРПОУ: 24980799

Місцезнаходження: вул. Сумська, буд. 77/79, Харків, Харківський р-н., 61023, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Університетський

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 64.707.048

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул. Чернишевська, буд. 94, Харків, Харківський р-н., 61023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул. Чернишевська, буд. 94, Харків, Харківський р-н., 61023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.01

Тема дисертації:

1. Генезис вітчизняної спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах».

2. The genesis of the national specialty 19.00.09 – «Psychology of human activity performed under special conditions»

Реферат:

1. Дисертацію присвячено вирішенню важливого наукового завдання щодо визначення фундаментальних характеристик теоретико-емпіричних напрацювань вітчизняних дослідників у галузі психології діяльності в особливих умовах. Комплексна модель дослідження генезису психології діяльності в особливих умовах дозволяє не тільки узагальнити коло її наукових здобутків, але й визначити основні варіанти її розвитку в майбутньому. У ході розгляду даного питання: 1. Визначено предмет та проблемне поле спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах». 2. Представлено коло професій, які входять до предметної області спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах» (пожежні, рятувальники, співробітники правоохоронних та спеціалізованих органів, військовослужбовці, космонавти,

пілоти, моряки, охоронці, шахтарі, водії, спортсмени, працівники АЕС, особи, що стали жертвами подій, пов'язаних зі специфікою професійної діяльності зазначених категорій фахівців). 3. Виявлено міждисциплінарні зв'язки спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах» з біологічними, технічними, історичними, юридичними, педагогічними, медичними, військовими, соціологічними науками, національною безпекою та державним управлінням. 4. Запропоновано періодизацію становлення та розвитку спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах». 5. Наведено ієрархію основних проблем, які цікавили вітчизняних психологів вищої кваліфікації в межах спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах». Для усіх 230 дисертацій, захищених за період 1991-2021 рр. за вищезазначеною спеціальністю, перші одинадцять проблем у даній ієрархії виглядають наступним чином: особистість; психологічна підготовка, психологічна готовність; діяльність; негативні психічні стани; стрес та копінг-стратегії; колектив (група, команда, екіпаж, відділення, розрахунок); психологічна адаптація; професіографічний аналіз основних видів ризиконебезпечної діяльності; психологічна допомога та підтримка; професійно-психологічний відбір; реабілітація, реадаптація, постізоляційний період. 6. Обґрунтовані найбільш потужні вітчизняні центри з дослідження проблем в межах спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах»: Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького; Національний університет цивільного захисту України; Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського та Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба. 7. Досліджено гендерну складову вітчизняної спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах». 8. Проведено аналіз теоретико-методологічних основ дисертаційних досліджень за спеціальністю 19.00.09. – «Психологія діяльності в особливих умовах». Увесь масив отриманої при аналізі інформації розподілено на три групи – загальнонауковий, загальнопсихологічний та спеціальний. 9. Проаналізовано та упорядковано методи (теоретичні, емпіричні, експериментальні, психодіагностичні, математико-статистичні, технічні) та психодіагностичні методики, які застосовувалися вітчизняними науковцями при проведенні досліджень в межах спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах». 10. Визначено основні варіанти розвитку наукових розробок з проблем психології діяльності в особливих умовах в майбутньому за допомогою перебору комбінацій змін компонентів дисциплінарної організації та системоутворюючих факторів, що детермінують цей розвиток. Наукова новизна одержаних результатів: Вперше: п вирішено завдання цілісного розгляду психології діяльності в особливих умовах (від зародження у вітчизняній суспільній думці до теперішнього часу); п визначено сутність вітчизняної спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах», її особливості, специфічні риси, напрямки та категоріальне поле; розкрито гендерну складову цієї спеціальності; здійснено наукову характеристику спрямованості методів психологічних досліджень, що найчастіше використовуються в межах цієї спеціальності. Удосконалено: п процес узагальнення результатів теоретичних та експериментальних (емпіричних) психологічних досліджень, що накопичились за певний період часу; п проблемно-хронологічну класифікацію кваліфікаційних наукових праць, захищених в основних вітчизняних центрах з дослідження проблем психології діяльності в особливих умовах. Дістали подальшого розвитку: п наукові погляди щодо розкриття структури та категоріального статусу методологічних основ психологічних досліджень. Практичне значення дослідження пов'язано також з можливістю вдосконалення навчально-методичних комплексів з історії вітчизняної психології, а також навчальних програм, що використовуються у підготовці та перепідготовці кадрів у галузі екстремальної та кризової психології, психології діяльності в особливих умовах.

2. The thesis aims to determine the fundamental characteristics of theoretical and empirical research of domestic scientists in the area of psychology of human activity performed under special conditions. The summary of the results of theoretical and experimental (empirical) research in psychology of human activity performed under special conditions accumulated from 1991 up to now can be considered as a stage in the development of modern views on the issue. The thesis is inspired by practical requests, stipulated by, first of all, the security and defense of Ukraine and, secondly, arising merely from the internal logic of scientific research, providing an opportunity to obtain true and reliable data. Main tasks of the study in question that have been fulfilled: 1. The subject of the

specialty 19.00.09 «Psychology of human activity performed under special conditions» as well as all the related scientific issues has been defined. 2. The range of major-related professions making part of the subject area (i.e. firefighters, rescuers, policemen, representatives of special civil protection and state border guard services, military servicemen, astronauts, pilots, sailors, security guards, miners, drivers, athletes, NPP and APS personnel, victims of specific professional activity accidents related to any of the professions mentioned above) has been given. 3. The existence of interdisciplinary connections between the specialty 19.00.09 «Psychology of human activity performed under special conditions» with other majors in different fields of science (biology, engineering, history, legal studies, teaching, medicine, military science, sociology, national security and public administration) has been evidenced. 4. A chronological arrangement for the periods of formation and development of the specialty 19.00.09 «Psychology of human activity performed under special conditions» has been suggested. 5. The ranking of the main issues domestic psychologists were interested in within the framework of the specialty 19.00.09 «Psychology of human activity performed under special conditions» has been established. All the 230 theses written and defended in the area of study in question in 1991 – 2021 focused on the following scientific issues given here downwards in the order of importance: personality; psychological preparation, psychological readiness; activity; negative mental states; stress and coping strategies; a team (a group, a team, a crew, a department, a unit) as a phenomenon; psychological adaptation; professional analysis of the main types of risky activities; psychological help and support; professional and psychological selection; rehabilitation, readaptation, the period of post-isolation. 6. The most important domestic research centers studying the scientific issues outlined within the framework of the specialty 19.00.09 «Psychology of human activity performed under special conditions» have been manifested. 7. The gender component of the specialty 19.00.09 «Psychology of human activity performed under special conditions» has been explored. 8. Theoretical and methodological foundations of research studies carried out within the framework of the specialty 19.00.09 «Psychology of human activity performed under special conditions» have been analyzed. The entire volume of information obtained as a result of the analysis is divided into three groups, i.e. general scientific, general psychological, and special information. Academic novelty of the scientific research The obtained results allowed for the first time: □ the problem of holistic comprehension of the psychology of human activity performed under special conditions (from the origin to the present time) has been solved; The obtained results allowed improving: □ the process of generalization of the results of theoretical and experimental (empirical) psychological research within a certain timespan; □ the problem-chronological classification of qualifying scientific works made in the main domestic research centers dealing with issues of psychology of human activity performed under special conditions. The obtained results contributed to the future development of: □ the scientific views on the structure and categorial status of methodological foundations of psychological research. The practical significance of the results described and represented in the thesis lies in the fact that they allow to make a contribution to the history of the development of domestic psychology taking into account the dynamics of the development of one of its branches, to expand the source base of historical and psychological research, to develop a concept of an approach to the study of history of formation and development of a scientific area as well as a branch of psychology.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Шашенков Д.М. Генеза спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах» // Вчені записки Таврійського університету імені В.І. Вернадського: Серія психологія. 2021. Том 32(71). № 5. С. 39–44.
- Тімченко О.В., Шашенков Д. М. Зародження ідей психології діяльності в особливих умовах в епоху українського козацтва // Проблеми екстремальної та кризової психології. 2022. № 1 (3). С. 6–19.
- Шашенков Д. М. Аналіз проблематики дисертаційних досліджень зі спеціальності 19.00.09 – Психологія діяльності в особливих умовах // Габітус. 2023. № 49. С. 27–35.
- Шашенков Д. М. Аналіз досліджень спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах» в межах сектору безпеки та оборони України // Дніпропетровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2023. № 2. С. 164–173.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тімченко Олександр Володимирович

2. OLEKSANDR TIMCHENKO

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул. Чернишевська, буд. 94, Харків, Харківський р-н., 61023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ліпатов Іван Іванович

2. Ivan LIPATOV

Кваліфікація: к. психол. н.

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія Національної гвардії України

Код за ЄДРПОУ: 08610502

Місцезнаходження: майдан захисників України, буд. 3, Харків, Харківський р-н., 61001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лефетров Василь Олександрович

2. Vasyl O. Lefterov

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Міжнародний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 26249278

Місцезнаходження: вул. Фонтанська дорога, буд. 33, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Перелигіна Ліна Анатоліївна

2. Lina A. Perelygina

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул. Чернишевська, буд. 94, Харків, Харківський р-н., 61023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Овсяннікова Яніна Олександрівна

2. Yanina Ovsyannikova

Кваліфікація: к.психол.н., с.н.с., 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет цивільного захисту України

Код за ЄДРПОУ: 08571363

Місцезнаходження: вул. Чернишевська, буд. 94, Харків, Харківський р-н., 61023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові

голови ради

Оніщенко Наталія Вікторівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові

головуючого на засіданні

Оніщенко Наталія Вікторівна

Відповідальний за підготовку

облікових документів

Похілько Діана

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна